

1. Wstęp

1.1. Przedmiot SST/S.2

Przedmiotem niniejszej szczegółowej specyfikacji technicznej są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z wykonaniem instalacji kanalizacyjnych dla projektowanej inwestycji.

1.2. Zakres stosowania SST/S.2

Specyfikacja techniczna stosowana jest jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zleceniu robót wymienionych w pkt. 1.3.

1.3. Zakres robót objętych SST/S.2

Ustalenia zawarte w niniejszej specyfikacji dotyczą zasad prowadzenia robót związanych z wykonaniem wszystkich czynności umożliwiających wykonanie instalacji kanalizacyjnych w zakresie określonym dokumentacją projektową.

Niniejsze wymagania dotyczą robót związanych z:

- montażem rurociągów,
- montażem punktów poboru oraz armatury
- montażem innych elementów składowych w/w instalacji.

1.4. Określenia podstawowe

Użyte w niniejszej SST określenia są zgodne z ustawą Prawo Budowlane, rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy, obowiązującymi normami oraz przepisami oraz Ogólną Specyfikacją Techniczną

1.5. Ogólne wymagania dotyczące robót.

Wykonawca robót jest odpowiedzialny za jakość ich wykonania oraz za ich zgodność z dokumentacją projektową, specyfikacją techniczną, poleceniami inspektora nadzoru autorskiego i inwestorskiego oraz zgodnie z art. 5, 22, 23 i 28 ustawy Prawo Budowlane.

Odstępstwa od projektu mogą dotyczyć jedynie dostosowania instalacji do wprowadzonych zmian konstrukcyjno - budowlanych lub zastąpienia zaprojektowanych materiałów - w przypadku niemożliwości ich uzyskania - przez inne materiały lub elementy o co najmniej nie gorszych charakterystykach i trwałości. Wszelkie zmiany i odstępstwa od zatwierdzonej dokumentacji technicznej nie mogą powodować obniżenia wartości funkcjonalnych i użytkowych instalacji. Jeżeli zmiany dotyczą materiałów i elementów określonych w dokumentacji technicznej na inne, nie mogą powodować zmniejszenia trwałości eksploatacyjnej.

Roboty montażowe należy realizować zgodnie z "Warunkami technicznymi

wykonania i odbioru robót budowlano - montażowych. Tom II - Instalacje sanitarne i przemysłowe", normami, aprobatami technicznymi oraz innymi przepisami dotyczącymi przedmiotowych instalacji.

2. Materiały

2.1. Ogólne wymagania dotyczące materiałów.

Ogólne wymagania dotyczące materiałów, ich pozyskiwania i składowania podano w OST - "Wymagania ogólne", pkt. 2.

Materiały do budowy instalacji wodociągowej powinny być zgodne z odpowiednimi normami lub posiadać świadectwo dopuszczenia do powszechnego stosowania w budownictwie. Wszystkie elementy instalacji wodociągowych, które mogą stykać się bezpośrednio z wodą powinny być wykonane z materiałów posiadających świadectwo (atest), że nie pogarszają jakości wody i mogą być z nią w kontakcie.

Inżynier może dopuścić do użycia tylko te materiały, które posiadają:

- certyfikat na znak bezpieczeństwa wykazujący, że zapewniono zgodność z kryteriami technicznymi określonymi na podstawie Polskich Norm, aprobat technicznych oraz właściwych przepisów i dokumentów technicznych,
- deklarację zgodności lub certyfikat zgodności z: Polską Normą, aprobatą techniczną, w przypadku wyrobów, dla których nie ustanowiono Polskiej Normy, jeżeli nie są objęte w/w certyfikacją i które spełniają wymogi ST.

W przypadku materiałów, dla których w/w dokumenty są wymagane przez ST, każda partia dostarczona do robót będzie posiadać te dokumenty, określające w sposób jednoznaczny te cechy.

Produkty przemysłowe muszą posiadać w/w dokumenty wydane przez producenta, a w razie potrzeby poparte wynikami badań wykonanych przez niego. Kopie wyników tych badań będą dostarczone przez Wykonawcę Inżynierowi.

Jakiegokolwiek materiały, które nie spełniają tych wymagań będą odrzucone.

2.2. Materiały dotyczące instalacji kanalizacyjnej

2.2.1. Rury

a) kanalizacja sanitarna (podejścia do przyborów, urządzeń):

- rury i kształtki kielichowe: w zakresie średnic 32 ÷ 40 mm z polipropylenu odpornego na wysokie temperatury (PP/HT), w zakresie średnic 50 ÷ 110 mm z twardego polichlorku winylu odpornego na wysokie temperatury (PVC-u/HT)
  - odporność temperaturowa: +75°C w przepływie ciągłym, +95°C w przepływie chwilowym,
  - wbudowane uszczelki wargowe,

b) skropliny:

- rury i kształtki z PVC-u, klejone za pomocą klejów agresywnych (zgrzewanie na zimno)
- złączki wg systemu,
- temperatura mięknięcia: $\geq +80^{\circ}\text{C}$ (rury), $\geq +74^{\circ}\text{C}$ (kształtki),

2.2.2. Syfony

a) Syfony umywalkowe "zabudowane":

- charakterystyka: syfon butelkowy umywalkowy z połączeniem wtykowym do rury odpływowej dn32, o wys. zasyfonowania 75 mm
- korpus: tworzywo sztuczne
- kolor: biały,
- nakrętka przyłączeniowa G 5/4" GW

b) Syfony umywalkowe "odslonięte":

- charakterystyka: syfon butelkowy umywalkowy z połączeniem wtykowym do rury odpływowej dn32, o wys. zasyfonowania 105 mm
- korpus: mosiądz chromowany
- kolor: chrom błyszczący
- nakrętka przyłączeniowa G 5/4" GW

c) Syfony zlewozmywakowe

- charakterystyka: syfon rurowy dn50 do zlewozmywaków jedno lub dwukomorowych o wys. zasyfonowania 12 cm,
- korpus: tworzywo sztuczne,
- nakrętka przyłączeniowa G 6/4" GW

d) Syfon skroplin

- charakterystyka: syfon rurowy dn40x 5/4" z zamknięciem wodnym 60 mm, zaworem zwrotnym kulowym, czyszczakiem,,
- korpus: tworzywo sztuczne,

2.2.3. Wpusty, kratki ściekowe

a) Kratki ściekowe z tworzywa sztucznego

- charakterystyka: wpust z odpływem poziomym/pionowym, z wyjmowanym syfonem o wys. zamknięcia wodnego min. 50 mm, z uszczelką wargową, pierścieniem mocującym i pokrywą ochronną na czas budowy, z kołnierzem do uszczelnień klejonych z przeciwkołnierzem,

- materiał: korpus z polipropylenu, nasadka o regulowanej wysokości z ABS, kratka szczelinowa 138x138 mm i rama ze stali nierdzewnej,
- klasa nośności: łazienki pacjentów, sanitariaty bez ruchu wózków - K3 (do 300 kg), wentylatorownie, łazienki niepełnosprawnych, pom. techniczne i inne z możliwością ruchu wózków, łóżek szpitalnych etc. - L15 (do 1500 kg),
- średnica odpływu: DN50, DN70, DN100

2.2.4. Przybory sanitarne

a) Umywalki:

- materiał: ceramiczne, w kolorze białym, otworem i przelewem
- montaż: do mocowania na stelażach podtynkowych lub ścianach z użyciem wsporników, bez postumentów; wpuszczane w blat
- rodzaje:
  - ściennie proste: 45 x 37 cm (U40), 49 x 42 cm (U50),
  - wpuszczane w blat: 48,5 x 48,5 cm,

b) Zlewy gospodarcze:

- charakterystyka: zlew gospodarczy z otworem, ze stali nierdzewnej
- wymiary: 50 x 40 cm

c) Zlewy kuchenne:

- charakterystyka: zlew jedno-, dwukomorowy z otworem, nakładany, ze stali nierdzewnej
- wymiary: d42 cm (Uo), 40 x 40 cm (ZL1.1), 75,5 x 51 cm (ZL1.2), 65 x 50 cm (ZL2),

2.2.5. Stelaże instalacyjne:

Elementy montażowe przeznaczone do montażu przyborów sanitarnych przeznaczone do zabudowy gipsowo - kartonowej, stosowane na dwa sposoby:

- do zabudowy w ścianie instalacyjnej (przed masywną ścianą),
- do zabudowy w ścianie lekkiej wykonanej z płyt gipsowo - kartonowych mocowanych na szkieletie stalowym lub drewnianym,

a) charakterystyka:

- mocowane: do podłogi i ściany masywnej (z użyciem wsporników dystansowych), do podłogi i do pionowych elementów konstrukcyjnych ścianki (bez wsporników dystansowych);
- rama C 4x4 cm powlekana proszkowo z otworami $\phi 9$ mm do zamocowania w drewnianej ścianie szkieletowej

INSTALACJE KANALIZACYJNE; CPV 45330000-9, CPV 45332000-3

- o regulowanej wysokości dla max. grubości warstw podłogowych 20 cm,
- nogi ocynkowane z możliwością wsunięcia o 5 cm względem poziomu 0,0,
- obrotowa płyta pod nogę, do montażu w profilach UW50 i UW75,
- dla WC rama montażowa o wytrzymałości statycznej 400 kg,
- stelaże o regulowanej wysokości i głębokości zabudowy w zakresie - w projekcie przyjęto H=112 cm:
- z użyciem wsporników dystansowych:

Opis elementu montażowego	Głębokość [cm]		Wysokość od podłogi [cm]
	min	max	
WC uruchamiany z przodu	17	20/40	112
WC uruchamiany z przodu/góry	19,5	20/40	82 / 98
WC dla niepełnosprawnych	17	20/40	112
Umywalka	13,5	20/40	82 / 98 / 112 / 130
Umywalka dla niepełnosprawnych	13,5	20/40	112
Bidet	13,5	20/40	82 / 98 / 112
Pisuar	13,5	20/40	112 / 130
Bateria natynkowa / podtynkowa	13,5	20/40	112
Uchwyty	13,5	20/40	112

- bez użycia wsporników dystansowych:

Opis elementu montażowego	Głębokość [cm]		Wysokość od podłogi [cm]
	min ¹⁾	min ²⁾	
WC uruchamiany z przodu	13,5	17	112
WC uruchamiany z przodu/góry	17	17	82 / 98
WC dla niepełnosprawnych	17	17	112
Umywalka	7,5	9	82 / 98 / 112 / 130
Umywalka dla niepełnosprawnych	7,5	9	112
Bidet	7,5	9	82 / 98 / 112
Pisuar	7,5	9	112 / 130
Bateria natynkowa / podtynkowa	6 / 11	-	112
Uchwyty	4	-	112

1) pionowe podłączenie odpływu kanalizacyjnego,

2) poziome podłączenie odpływu kanalizacyjnego,

- b) zakres dostawy elementów montażowych - zaleca się dostawę maksymalnie fabrycznie wyposażonych stelaży:
- element montażowy do WC, H=112:
    - spłuczka uruchamiana z przodu,
    - przyłącze wody R1/2" z wbudowanym zaworem kątowym i kółkiem ręcznym,
    - rurka ochronna do przyłącza wody,
    - kolanko spłuczki,
    - zaślepki ochronne,
    - 2 pręty gwintowane M12 do zamocowania ceramiki,
    - zestaw króćców przyłączeniowych, $\phi 90$ mm,
    - kolanko odpływowe do toalety, PE-HD, $\phi 90$ mm,
    - złączka przejściowa, PE-HD, $\phi 90/110$ mm,
    - elementy mocujące

3. Sprzęt

- a) Ogólne wymagania dotyczące sprzętu podano w ST – „Wymagania ogólne”
- b) Wykonawca przystępujący do wykonania prac winien wykazać się możliwością korzystania z maszyn i sprzętu gwarantujących właściwą, t.j. spełniającą wymagania SST, jakość robót. Wykonawca jest zobowiązany do używania jedynie takiego sprzętu, który nie spowoduje niekorzystnego wpływu na jakość wykonywanych prac, zarówno w miejscu tych prac, jak też przy wykonywaniu czynności pomocniczych oraz w czasie transportu, załadunku i wyładunku materiałów, sprzętu itp. W skład sprzętu wchodzi podstawowe narzędzia instalatorskie jak również wymagane jest dysponowanie przez wykonawcę zaciskarką / zgrzewarką do danego rodzaju rur jaką zaleca ich producent oraz innych narzędzi obsługujących dany rodzaj zastosowanego systemu rur .

4. Transport

- a) Ogólne wymagania dotyczące transportu podano w ST – „Wymagania ogólne”
- b) Transportowanie rur przewodowych i ochronnych
- rury można przewozić dowolnymi środkami transportu dostosowanymi do rozmiarów rur wyłącznie w położeniu poziomym,
  - rury powinny być ładowane obok siebie na całej powierzchni i zabezpieczone przed przesuwaniem się przez podklinowanie lub w inny sposób,
  - rury w czasie transportu nie powinny stykać się z ostrymi przedmiotami, mogącymi spowodować uszkodzenia mechaniczne,
  - podczas prac przeładunkowych rur nie należy rzucać, a szczególną ostrożność należy zachować przy przeładunku rur z tworzyw sztucznych w temperaturze bliskiej lub niższej niż 0°C
- c) Transportowanie przyborów sanitarnych

- transport elementów do "białego montażu" powinien odbywać się krytymi środkami transportu,
- zaleca się transportowanie w oryginalnych opakowaniach producenta,
- elementy wyposażenia przechowywać w magazynach lub w zamkniętych pojemnikach

5. Wykonywanie robót

5.1. Ogólne warunki wykonywania robót

Ogólne warunki wykonywania robót podano w "Wymaganiach ogólnych".

Instalacja kanalizacyjna powinna zapewnić obiektowi budowlanemu, w którym ją wykonano, możliwość spełnienia wymagań podstawowych, dotyczących w szczególności:

- a) bezpieczeństwa konstrukcji
- b) bezpieczeństwa pożarowego,
- c) bezpieczeństwa użytkowania,
- d) odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska,
- e) ochrony przed hałasem i drganiami,
- f) oszczędności energii i odpowiedniej izolacyjności instalacji.

Instalacja kanalizacyjna powinna być wykonana zgodnie z projektem, zasadami wiedzy technicznej w sposób umożliwiający zapewnienie jej prawidłowego użytkowania w zakresie odprowadzenia ścieków, zgodnego z przeznaczeniem obiektu i założeniami projektu budowlanego tej instalacji.

5.2. Roboty przygotowawcze

- wytyczenie trasy przewodów na ścianach budynku,
- lokalizacja przyborów i urządzeń,
- wykonanie przekuć przez przegrody

5.3. Roboty montażowe instalacji kanalizacyjnych

5.3.1. Cięcie rur:

Rurę, która jest przycinana na placu budowy należy najpierw oczyścić, a potem wyznaczyć miejsce jej przecięcia. Podczas cięcia należy korzystać z:

- dla rur PE-HD zgrzewanych doczołowo lub elektrooporowo: obcinaka do rur, piły o drobnych zębach. Należy pamiętać o zachowaniu kąta prostego. W tym celu zaleca się używać skrzynki ukosowej lub piły ramowej. Nie należy stosować szlifierek kątowych. Przed wykonaniem połączenia przycięty bosc koniec rury należy oczyścić z zadziorów, nie ukosować. Dopuszcza się obcinanie kształtek w zakresie podanym przez producenta. Dla rur przeznaczonych do zgrzewania doczołowego pamiętać o

pozostawieniu zapasu na spoinę doczołową,

- dla rur PVC-u, PP-HT łączonych kielichowo: obcinaka do rur, piły o drobnych zębach, szlifierki kątovej. Należy pamiętać o zachowaniu kąta prostego. W tym celu zaleca się używać skrzynki ukosowej lub piły ramowej. Przed wykonaniem połączenia przycięty bosy koniec rury należy oczyścić z zadziorów i zukosować pod kątem 15° za pomocą pilnika. Nie należy obcinać kształtek,
- dla rur żeliwnych łączonych złączkami zaciskowymi: obcinaka do rur, piły taśmowej o drobnych zębach, szlifierki kątovej z tarczą do żeliwa. Należy pamiętać o zachowaniu kąta prostego. W tym celu zaleca się używać urządzeń umożliwiających trwałe zamocowanie rury na czas cięcia. Przed wykonaniem połączenia przycięty bosy koniec rury należy oczyścić z zadziorów, nie ukosować. Dopuszcza się obcinanie kształtek w zakresie podanym przez producenta,

5.3.2. Łączenie rur:

Aby wykonać połączenie należy:

- dla rur PE-HD zgrzewanych doczołowo (zaleca się stosowanie urządzeń dedykowanych przez producenta systemu rur):
  - przygotować stanowisko do zgrzewania rur,
  - rozgrzać płytę grzewczą do wymaganej temperatury (najczęściej sygnalizowanej przez zapalenie lampki zielonej),
  - na początku docisnąć jednocześnie oba końce rur do płyty grzewczej, następnie nadtopić bez przyciskania,
  - przy wielkości nadtopienia równej połowie grubości ścianki, odsunąć równocześnie oba odcinki rury od płyty i szybko docisnąć do siebie,
- Zgrzewanie ręczne może być stosowane tylko do średnicy rury ≤ 75 mm, powyżej średnicy 75 mm stosować zgrzewanie maszynowe (zakres średnic 40 ÷ 315 mm).
- dla rur PE-HD łączonych elektrooporowo (zaleca się stosowanie urządzeń dedykowanych przez producenta systemu rur):
  - przygotować końcówkę rury poprzez oskrobanie zewnętrznej powierzchni,
  - włożyć oba końce rury lub kształtki do elektromufy (dla rur $\phi 40 \div 160$ mm) lub termomufy (dla rur $> \phi 200$ mm); w przypadku termomuf dodatkowo zaznaczyć na rurze głębokość wsunięcia i założyć pierścienie centrujące dla zapewnienia prawidłowego zgrzewania,
  - podłączyć maszynę i rozpocząć zgrzewanie,
  - po sygnalizacji przez urządzenie zakończenia procesu usunąć

przewody, wskaźnik nagrzania powinien sygnalizować wykonanie połączenia; dla rur łączonych termomufami ($>\phi 200$ mm) przed zdjęciem pierścieni centrujących odczekać 15 min i nie zdejmować arkusza izolującego przed całkowitym ostygnięciem mufy,

- usunąć gniazdka elektryczne na elektromufach

5.3.3. Przewody odpływowe (poziomy):

Pionowe odcinki kanalizacji przechodzą w poziomy odpływowe pod stropem poziomym $\pm 1\%$. Najmniejsze dopuszczalne spadki poziomych przewodów kanalizacyjnych w zależności od średnicy przewodu wynoszą:

- dla średnicy $\phi 100$ mm - 2,5%,
- dla średnicy $\phi 100$ mm - 2,0%,
- dla średnicy $\phi 150$ mm - 1,5%
- dla średnicy $\phi 200$ mm - 1,0%

Dopuszczalne odchylenia od spadków przewodów poziomych, założonych w projekcie technicznym, mogą wynosić $\pm 10\%$.

Przed załamaniem trasy oraz przy połączeniach głównych ciągów kanalizacyjnych zamontować rewizje czyszczakowe.

5.3.4. Piony:

Średnica części odpływowej pionu powinna być jednakowa na całej wysokości i nie powinna być mniejsza od największej średnicy podejścia do tego pionu. Minimalna średnica pionu wynosi 0,07 m, a dla pionów odprowadzających ścieki z misek ustępowych 0,10 m.

U podstawy pionów i przed ich załamaniem (odsadzkami) montować rewizje czyszczakowe $\sim 0,50$ m od posadzki, a od góry rurę wywiewną z PVC wyprowadzoną nad dach lub zawór napowietrzający. W ścianie na wysokości rewizji i na wysokości zaworów odcinających montować drzwiczki rewizyjne o wym. 20x25 i 30x30 cm o odporności ogniowej danej strefy pożarowej.

5.3.5. Podejścia:

Podejścia są to przewody łączące przybory sanitarne (umywalki, miski ustępowe itd itp) z pionem lub przewodem odpływowym (poziomem). Podejścia do przyborów sanitarnych i wpustów podłogowych mogą być prowadzone oddzielnie lub łączyć się dla kilku przyborów, pod warunkiem utrzymania szczelności zamknięć wodnych.

Spadki podejść kanalizacyjnych wynikają z zastosowanych trójników łączących podejście kanalizacyjne z przewodem spustowym (pionem) i z zasady osiowego montażu przewodów i powinny wynosić nie mniej niż 2%. Odgałęzienia przewodów odpływowych (poziomów) powinny być wykonane za

pomocą trójkątów o kącie rozwarcia nie większym niż 45°.

Minimalne średnice poziomych przewodów kanalizacyjnych powinny wynosić:

- $\phi 100$ mm - od pojedynczych misek ustępowych, wpustów piwnicznych oraz przyborów kanalizacyjnych w kuchniach, łazienkach, urządzeniach technologicznych,
- $\phi 75$ mm od kilku zlewów, zmywaków, zlewozmywaków, wanien, pisuarów, umywalk, wpustów
- $\phi 50$ mm od pojedynczego zlewu, zmywaka, zlewozmywaka, wanny, pisuaru, wpustu podłogowego,
- $\phi 40$ mm od pojedynczej umywalki,

5.3.6. Rury wywiewne, zawory napowietrzające:

Przewody spustowe (piony) powinny być wyprowadzone jako rury wentylacyjne do wysokości od 0,5 do 1,0 ponad dach w taki sposób, aby odległość rury od okien i drzwi prowadzących do pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi wynosiła co najmniej 4,0 m. Rur wywiewnych nie powinno się wprowadzać do przewodów wentylacyjnych z pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz do przewodów dymowych i spalinowych. Jedna rura wentylacyjna może obsługiwać kilka pionów, jednak jej przekrój nie powinien być mniejszy niż 2/3 sumy przekrojów wentylowanych przez nią pionów.

Piony oznaczone symbolem ZN zakończone będą zaworem napowietrzającym. Zawory napowietrzające montować od strony brudnych pomieszczeń powyżej stropów podwieszanych z zapewnieniem dopływu powietrza.

5.3.7. Prowadzenie przewodów:

- rury kielichowe należy układać kielichami w kierunku przeciwnym do przepływu ścieków,
- przewody powinno się prowadzić przez pomieszczenia o temperaturze powyżej 0°C
- przewody kanalizacyjne nie powinny być prowadzone nad przewodami zimnej i ciepłej wody, gazu i centralnego ogrzewania oraz gołymi przewodami elektrycznymi,
- minimalna odległość przewodów od przewodów cieplnych powinna wynosić 0,1 m mierząc od powierzchni rur. W przypadku, gdy ta odległość jest mniejsza, należy stosować izolację termiczną. Izolację termiczną należy również wykonać wtedy, gdy działanie dowolnego źródła ciepła mogłoby spowodować podwyższenie ścianki przewodu powyżej +45°C,
- przewody prowadzone będą w brzdach i szachtach instalacyjnych, a

podejścia do przyborów nad posadzką w bruzdach ściennych, ewentualnie w osłonach stropu podwieszonego,

- wszystkie przejścia przez ściany dylatacyjne oraz elementy konstrukcyjne wykonać w rurach ochronnych
- w miejscach, gdzie przewody kanalizacyjne przechodzą przez ściany lub stropy nie może być wykonane żadne połączenie rurociągu,
- w miejscach, gdzie przewody kanalizacyjne przechodzą przez ściany lub stropy, pomiędzy ścianką rury a krawędzią otworu w przegrodzie budowlanej powinna być zostawiona wolna przestrzeń wypełniona materiałem utrzymującym stale stan plastyczny,
- wszędzie tam, gdzie przewody prowadzone są przez ściany i stropy, z uwzględnieniem szczególnych wymagań związanych z odpornością ogniową, muszą być przedsięwzięte specjalne środki w zgodzie z krajowymi i regionalnymi przepisami. Uszczelnienie powinno odpowiadać odpornością ogniową klasie odporności całej przegrody. Zaleca się stosować wełnę skalną o temp. topnienia $>1000^{\circ}\text{C}$.

5.3.8. Mocowanie przewodów:

a) dla rur z tworzyw sztucznych:

- przewody należy mocować do konstrukcji budynku za pomocą uchwytów lub obejm. Dla rur sytemu niskoszumowego powinny być to dedykowane, izolowane elementy,
- przewody pionowe mocować na każdej kondygnacji jednym mocowaniem stałym w możliwie najniższym punkcie i co najmniej jednym mocowaniem przesuwным (w rozstawie $\leq 15d$). Mocowanie stałe wykonywać pod kielichami lub (w przypadku kanalizacji niskoszumowej) na kielichach kompensacyjnych, mocowanie przesuwne bezpośrednio na rurze,
- dla każdego kielicha kompensacyjnego wysunąć rurę o 1,0 cm, pozwala to przejść wydłużenia dla odcinka $\sim 3,0$ m,
- powinno stosować się jeden kielich kompensacyjny na kondygnację
- na poziomych odcinkach kanalizacji niskoszumowej w odległości $\leq 6,0$ m powinien być zamontowany kielich kompensacyjny z mocowaniem stałym; pomiędzy mocowaniami stałymi stosować uchwyty przesuwne w odległości $\leq 10d$,

b) dla rur żeliwnych:

- przewody poziome z rur żeliwnych muszą być wystarczająco zamontowane we wszystkich miejscach zmiany przebiegu i odgałęzień rurociągu,
- mocowanie przed i za każdym połączeniem powinno mieścić się w granicy

0,1 – 0,75 m od tego połączenia,

- poziome i pionowe odcinki rurociągów o długości powyżej 2 m muszą być mocowane w dwóch miejscach, przy czym maksymalny odstęp pomiędzy 2 uchwytyami nie może być większy niż 2 m. Krótsze odcinki rur w zależności od średnicy mocuje się jedno- lub dwukrotnie,

5.3.9. Kanalizacja sanitarna - wymagania dodatkowe:

Poza w/w wytycznymi dotyczącymi montowania i prowadzenia kanalizacji należy:

- przejścia przez strop nad wentylatorownią oraz przez ściany tego pomieszczenia zabezpieczyć pęczniejącymi opaskami p.poż.

5.3.10. Wpusty podłogowe:

Przy montażu wpustów należy zwrócić szczególną uwagę na połączenie kołnierzy izolacyjnych z izolacją podłogi. Najczęściej stosowanym uszczelnieniem wpustów podłogowych są stalowe pierścienie przykręcane śrubami. Po zaciśnięciu pierścienia warstwa izolacji przeciwwilgociowej podłogi, znajdująca się w wylewce betonowej, jest łączona z wpustem. Stosuje się również kołnierze do uszczelniania płynnymi masami izolacyjnymi, kołnierze z mankietami dostosowanymi do typu izolacji podłogowej oraz plastikowe lub stalowe pierścienie wciskane w korpus wpustu. Górną część wpustów podłogowych stanowią nasadki z kratkami wlotowymi, których długość zależy od ułożenia kanalizacji. Nasadki wlotowe powinny być wykonane ze stali chromowanej, mogą mieć kształt kwadratu lub koła i możliwość regulacji.

5.3.11. Przybory sanitarne:

- przybory sanitarne mogą być mocowane bezpośrednio do przegrody budowlanej lub prefabrykowanej ścianki instalacyjnej z wykorzystaniem stelaży montażowych,
- przybory sanitarne powinny być przymocowane do ścian i posadzek w sposób zapewniający właściwe użytkowanie i łatwy demontaż. Konstrukcje wsporcze urządzeń sanitarnych obciążone siłą statyczną równą 500 N, przyłożoną w środku przedniej krawędzi obrzeża przyboru w czasie 3 godzin, nie powinny się odkształcić w sposób widoczny,
- obmurowanie lub zabetonowanie przy posadzce obrzeży miski ustępowej lub bidetu jest niedopuszczalne,
- miski ustępowe i pisuary powinny być wyposażone w urządzenia splukujące,
- wysokość montażu przyborów sanitarnych, licząc od podłogi do górnej

krawędzi przyboru, powinna wynosić:

- umywalka - 85 cm
  - zlew gospodarczy - 50 cm
  - zlewozmywak - 85 cm
  - miska ustępowa wisząca - 41 cm
- przybory sanitarne powinny być zabezpieczone syfonem kanalizacyjnym przed przedostaniem się zanieczyszczonego powietrza do pomieszczenia. Minimalna głębokość zamknięcia wodnego syfonu kanalizacyjnego powinna wynosić minimum 50 mm,
  - średnice podejść do pojedynczych przyborów sanitarnych należy przyjmować:
    - umywalka - DN30, DN40 (DN50 jeżeli na podejściu występują więcej niż 2 zmiany kierunku),
    - zlew - DN50,
    - zlewozmywak - DN50
    - miska ustępowa - DN100
    - podejścia do urządzeń technologicznych powinny być zgodne z DTR i wytycznymi producenta.

6. Kontrola jakości oraz badania

6.1. Zasady ogólne

Ogólne zasady kontroli jakości podano w ST - "Wymagania ogólne"

6.2. Badania i próby w czasie odbioru robót:

- a) badania powinny być przeprowadzone w sposób umożliwiający ocenę wszystkich wymagań, a w szczególności:
- zgodności z dokumentacją projektową i specyfikacją techniczną,
  - jakości zastosowanych materiałów i wyrobów
  - próby szczelności,
  - płukania rurociągu i uruchomienie,
  - sprawdzenie odległości rurociągów od innych sieci,
  - prawidłowość rozstawienia podpór stałych,
  - trwałość zamocowania rurociągów do ścian,
  - sprawdzenie wykonania połączeń zgrzewanych doczołowo polega na przeprowadzeniu oględzin wzrokowo. Kontroli podlega wielkość i kształt wypływu oraz osiowość połączenia.
  - sprawdzenie wykonania połączeń złączkami elektrooporowymi polega na sprawdzeniu czujnika złączki i kontroli osiowości połączenia.

6.3. Próby szczelności kanalizacji sanitarnej:

Badanie szczelności instalacji kanalizacyjnej powinno odpowiadać nast. warunkom:

- a) podejścia i przewody spustowe (piony) kanalizacji ścieków bytowo - gospodarczych należy sprawdzić na szczelność w czasie swobodnego przepływu przez nie wody,
- b) kanalizacyjne przewody odpływowe (poziomy) odprowadzające ścieki bytowo gospodarcze sprawdza się na szczelność poprzez oględziny po napełnieniu powyżej kolana łączącego pion z poziomem.

7. Obmiar robót

7.1. Ogólne zasady obmiaru robót:

Ogólne zasady obmiaru podano w ST - "Wymagania ogólne"

7.2. Zasady obmiaru:

- długość przewodu należy mierzyć wzdłuż jego osi
- do ogólnej długości przewodu należy wliczyć długość kształtek,
- długość zwężki (redukcji) należy wliczyć do długości przewodu o większej średnicy

7.3. Jednostki obmiarowe:

- dla rurociągów: mb - liczony wzdłuż osi rury
- dla armatury, przyborów: sztuka,
- dla izolacji termicznej: m² lub mb,
- dla urządzeń: kpl.

8. Odbiór robót

8.1. Odbiór międzyoperacyjny robót poprzedzający wykonanie instalacji kanalizacyjnej:

- a) odbiory międzyoperacyjne są elementem kontroli jakości wykonania robót poprzedzających i należy przeprowadzać szczególnie wtedy, gdy dalsze roboty będą wykonywane przez innych pracowników tego samego lub innego wykonawcy,
- b) odbiory międzyoperacyjne należy przeprowadzać przykładowo dla:
  - wykonanie przejść dla przewodów przez ściany i stropy - umiejscowienie i wymiary otworu
  - wykonanie bruzd w ścianach - wymiary bruzdy; czystość bruzdy; w przypadku odcinka poziomego instalacji - zgodność kierunku bruzdy z projektowanym spadkiem, w przypadku odcinka pionowego zgodność kierunku bruzdy z pionem

- c) po wykonaniu odbioru międzyoperacyjnego należy sporządzić protokół stwierdzający jakość wykonania robót oraz ich przydatność do prawidłowego wykonania instalacji. W protokole należy jednoznacznie określić miejsce i zakres robót objętych odbiorem,
- d) w przypadku negatywnej oceny jakości wykonania robót albo ich przydatności do prawidłowego wykonania instalacji, w protokole należy określić zakres i termin wykonania prac naprawczych lub uzupełniających. Po wykonaniu tych prac należy ponownie dokonać odbioru międzyoperacyjnego

8.2. Odbiór techniczny - częściowy instalacji kanalizacyjnej

- a) odbiór techniczny - częściowy powinien być przeprowadzany dla tych elementów lub części instalacji kanalizacyjnej, do których zanika dostęp w wyniku postępu robót. Dotyczy to np.:
  - przewodów ułożonych i zaizolowanych w zamurowanych bruzdach lub zamykanych kanałach nieprzełączowych,
  - uszczelnień przejść przez w przepustach przez przegrody budowlane, których sprawdzenie będzie niemożliwe lub utrudnione w fazie odbioru końcowego
- b) odbiór techniczny - częściowy odbywa się w trybie przewidzianym dla odbioru końcowego jednak bez oceny pracy instalacji
- c) w ramach odbioru częściowego należy:
  - sprawdzić czy odbierany element instalacji lub jej część jest wykonana zgodnie z projektem technicznym oraz ewentualnymi zapisami w dzienniku budowy dotyczącymi zmian w tym projekcie,
  - sprawdzić zgodność wykonania odbieranej części instalacji z wymaganiami określonymi w specyfikacji technicznej, a w przypadku odstępstw sprawdzić uzasadnienie konieczności odstępstwa wprowadzone do dziennika budowy
  - sprawdzić niezbędne badania odbiorcze
- d) po dokonaniu odbioru częściowego należy sporządzić protokół potwierdzający prawidłowe wykonanie robót, zgodność wykonania instalacji z projektem technicznym i pozytywny wynik niezbędnych badań odbiorczych. W protokole należy jednoznacznie zidentyfikować miejsce zainstalowania elementów lub lokalizację odcinków instalacji, które były objęte odbiorem częściowym. Do protokołu należy dołączyć protokoły niezbędnych badań odbiorczych
- e) w przypadku negatywnego wyniku odbioru częściowego w protokole należy określić zakres i termin wykonania prac naprawczych i uzupełniających. Po wykonaniu tych prac należy ponownie dokonać

odbioru częściowego.

8.3. Odbiór techniczny - końcowy instalacji kanalizacyjnej

- a) instalacja powinna być przedstawiona do odbioru technicznego - końcowego po spełnieniu następujących warunków:
- zakończono wszystkie roboty montażowe przy instalacji, łącznie z wykonaniem izolacji cieplnej,
  - instalację wypłukano,
  - dokonano badań odbiorczych, z których wszystkie zakończyły się wynikiem pozytywnym,
- b) przy odbiorze końcowym instalacji należy przedstawić następujące dokumenty:
- projekt techniczny powykonawczy instalacji (z naniesionymi ewentualnymi zmianami o uzupełnieniach dokonanych w czasie budowy),
  - dziennik budowy,
  - obmiary powykonawcze,
  - protokoły odbiorów międzyoperacyjnych,
  - protokoły odbiorów technicznych - częściowych,
  - protokoły wykonanych badań odbiorczych,
  - dokumenty wymagane dla urzędów podlegających dozorowi technicznemu, np. paszporty urządzeń ciśnieniowych,
  - instrukcje obsługi i gwarancje wbudowanych wyrobów,
  - instrukcję obsługi instalacji

9. Podstawa płatności

Przy rozliczeniach obowiązują są przepisy w zawartej umowie między zamawiającym a Wykonawcą. Przyjmuje się, iż Wykonawca na etapie oferty przetargowej otrzymał wszystkie informacje na temat wykonania i uruchomienia obiektu oferty oraz usunięcia usterek.

10. Przepisy związane

10.1. Ustawy:

- ustawa Prawo Budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz.U. z 1994 r., Nr 89, poz. 414 z późn. zm),
- ustawa Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r., Nr 19, poz. 177 z późn. zm.),
- Ustawa o wyrobach budowlanych z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r., Nr 92, poz. 881 z późn. zm.),

10.2. Rozporządzenia:

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r., Nr 75, poz. 690 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 sierpnia 1998 r. w sprawie aprobat i kryteriów technicznych oraz jednostkowego stosowania wyrobów budowlanych (Dz.U. z 1998 r., Nr 107, poz. 679 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie systemów oceny zgodności, wzoru deklaracji zgodności oraz sposobu znakowania wyrobów budowlanych dopuszczanych do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie (Dz.U. z 1998 r., Nr 113, poz. 728 z późn. zm.),

10.3. Normy

Numer	Tytuł
PN-EN 274-1:2004	Zestawy odpływowe przyborów sanitarnych -- Część 1: Wymagania
PN-EN 1610:2002	Budowa i badania przewodów kanalizacyjnych.
PN-EN 476:2012	Wymagania ogólne dotyczące elementów stosowanych w systemach kanalizacji deszczowej i sanitarnej
PN-B-12630:1978	Wyroby sanitarne porcelanowe -- Wymagania i badania.
PN-EN 1519-1:2002	Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych do odprowadzania nieczystości i ścieków (o niskiej i wysokiej temperaturze) wewnątrz konstrukcji budowli -- Polietylen (PE) -- Część 1: Wymagania dotyczące rur, kształtek i systemu
PN-ENV 1519-2:2002	Systemy przewodów rurowych z tworzyw sztucznych do odprowadzania nieczystości i ścieków (o niskiej i wysokiej temperaturze) wewnątrz konstrukcji budowli -- Polietylen (PE) -- Część 2: Zalecenia dotyczące oceny zgodności
PN-EN 274-1:2004	Zestawy odpływowe przyborów sanitarnych -- Część 1: Wymagania
PN-EN 274-2:2004	Zestawy odpływowe przyborów sanitarnych -- Część 2: Metody badań
PN-EN 274-3:2004	Zestawy odpływowe przyborów sanitarnych -- Część 3: Sterowanie jakością
PN-B-75704-01:1986	Sedesy z tworzyw sztucznych termoplastycznych -- Ogólne wymagania i badania

PN-ISO-9000,(Seria Normy dotyczące systemów zapewnienia jakości
9001,9002,9003 i
9004)